

WYDZIAŁ CHEMII

dr hab. Łukasz JOHN, prof. UWr
Kierownik Zespołu Chemii Biomateriałów
Zakład Technologii Chemicznej
ul. F. Joliot-Curie 14
50-383 Wrocław
e-mail: lukasz.john@uwr.edu.pl

Wrocław, 25.08.2023 r.

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej Pana mgr. inż. Michała Terleckiego
pt. „Alkilocynkowe pochodne amidyn jako prekursorzy klasterek oksocynkowych
i nanokrystalicznych form tlenku cynku”**

Badania interdyscyplinarne łączące w sobie aspekty chemii metaloorganicznej, supramolekularnej chemii nieorganicznej oraz chemii materiałów są aktualnie ważną tematyką realizowaną w wiodących ośrodkach naukowych na świecie i bez wątpienia słuszną wizją uprawiania nowoczesnej nauki. W retorykę tę wpisują się również badania przeprowadzone w ramach pracy doktorskiej Pana mgr. inż. Michała Terleckiego. Przedstawiona do oceny rozprawa została przygotowana pod kierunkiem Pana prof. dr. hab. inż. Janusza Lewińskiego z Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej, który jest niekwestionowanym autorytetem w tym obszarze chemii.

Przygotowana dysertacja jest spójnym tematycznie cyklem czterech artykułów, w których Kandydat jest pierwszym autorem, opublikowanych w prestiżowych czasopismach chemicznych i materiałowych z listy *Journal Citation Reports (JCR)* o wysokich współczynnikach wpływu, takich jak: *Dalton Transactions* (wydawnictwo *Royal Society of Chemistry*, $IF_{2022} = 4,57$), *Communications Chemistry (Nature)*, $IF_{2021} = 7,21$), *Chemistry – A European Journal (Wiley)*, $IF_{2021} = 5,02$) i *Advanced Functional Materials (Wiley)*, $IF_{2021} = 19,92$). Na szczególną uwagę zasługuje praca opublikowana w renomowanym czasopiśmie z obszaru chemii materiałów (*Adv. Funct. Mater.*), która została wyróżniona okładką. Analiza oświadczeń współautorów powyższych artykułów jednoznacznie wskazuje na wiodącą rolę mgr. inż. Terleckiego w ich powstaniu. Warto również podkreślić, że akceptacja manuskryptów w tej klasie czasopism świadczy o ich ponadprzeciętnym poziomie merytorycznym i przede wszystkim jest gwarantem, że artykuły te przeszły rzetelną i wymagającą ocenę ekspertów o uznanym dorobku oraz zawierają istotne elementy nowości naukowej. Po uważnym zapoznaniu się z powyższymi pracami pozostaje mi komentarz, który przedstawiam poniżej.

Kompilację prac poprzedza streszczenie w języku polskim oraz angielskim i przedstawienie dorobku naukowego. Autoreferat, który zawiera wstęp do tematyki, oraz omówienie wyników badań własnych wraz z podsumowaniem, rozpoczyna się od nomenklatury i wykazu skrótów. W szczególności uwagi dotyczące stosowanej nomenklatury uważam za w pełni trafione i przydatne, ułatwiając sprawne analizowanie treści. W pierwszej, zasadniczej części doktoratu, Autor skupia się na omówieniu wybranych zagadnień z obszaru wybranych aspektów chemii związków cynkoorganicznych, chemii związków oksocynkowych oraz związków alkilocynkowych z perspektywy ich użycia jako prekursorów koloidalnych nanokrystalików tlenku cynku. Wstęp literaturowy jest znakomitym preludem do analizy wyników badań własnych Autora dysertacji, napisanym harmonijną polszczyzną wspartą

WYDZIAŁ CHEMII

dr hab. Łukasz JOHN, prof. UWr
Kierownik Zespołu Chemii Biomateriałów
Zakład Technologii Chemicznej
ul. F. Joliot-Curie 14
50-383 Wrocław
e-mail: lukasz.john@uwr.edu.pl

adekwatnym językiem specjalistycznym oraz estetyczną i przejrzystą szatą graficzną, pozostawiając recenzenta w przekonaniu, że Doktorant sprawnie analizuje i interpretuje dane literaturowe.

Za najciekawszą część rozprawy Kandydata uważam tę opisującą wyniki badań własnych. Celem badań Pana mgr. inż. Michał Terleckiego była synteza i charakterystyka nowych związków koordynacyjnych na bazie alkilocynkowych pochodnych amidyn oraz zbadanie ich reaktywności z ditlenem i wodą. Otrzymane związki, o ogólnym wzorze $[RZn(L)]_x$, są pochodnymi cynkoorganicznymi o regulowanych właściwościach w oparciu o wybrane ligandy organiczne (L). Aniony amidynowe wykorzystano do modyfikacji struktury i właściwości związków koordynacyjnych, w szczególności poprzez zmianę grup organicznych przyłączonych do donorujących atomów azotu. Modyfikacja ta dotyczyła zarówno zawał sterycznych, jak i oddziaływań niekowalencyjnych. W badaniach Autor skupił się na anionach N,N'-difenyloformimidoamidylu (*dipf*) i benzimidoamidylu (*bza*) jako ligandach modelowych. Ligandy te wprowadziły pierścienie aromatyczne i związane atomy do drugiej sfery koordynacyjnej centrum metalicznego, umożliwiając interakcje takie jak CH- π , π - π , Zn- π i wiązania wodorowe. Początkowe eksperymenty pozwoliły uzyskać pochodne związków koordynacyjnych cynku w wyniku reakcji ZnR_2 (R = Me, Et, ^tBu) z proligandami *dipf*-H i *bza*-H. Reakcje te doprowadziły do różnych złożonych struktur w wyniku przegrupowań opartych na równowagach Schlenka. Następnie zbadano reaktywność otrzymanych alkilocynkowych pochodnych amidyn z ditlenem i zbadano rolę drugiej sfery koordynacyjnej oraz równowag Schlenka w utlenianiu. Dodatkowo, do wytworzenia klastrów cynkowo-tlenkowych stabilizowanych ligandami amidynowymi wykorzystano pochodne metylo- i etylcynkowe. Struktury krystaliczne otrzymanych związków koordynacyjnych ujawniły wpływ oddziaływań niekowalencyjnych na proces samoorganizacji. Dalsze poszukiwania obejmowały badanie, wywołanych ciśnieniem, przejść fazowych w strukturze krystalicznej $[Zn_4O(dipf)_6]$, które powiązano ze zmianami konformacyjnymi w pierścieniach aromatycznych występujących w drugiej sferze koordynacyjnej. Elastyczność ta była również widoczna w możliwościach adaptacji wtórnej sfery koordynacyjnej w $[Zn_4O(dipf)_6]$, która zawierała grupy fenylowe o dużym stopniu swobody. Na zakończenie zastosowano pochodne *dipf* i *bza* etylcynku do wytworzenia nanokryształów tlenku cynku (ZnO). Standardowe przemiany w powietrzu dały stabilne produkty pośrednie, ale kontrolowane reakcje hydrolizy doprowadziły do powstania nanokryształów ZnO „opłaszczonych” ligandami amidynowymi. Warto zauważyć, że prekursorzy z *bza* umożliwiły syntezę nanopłytek ZnO o kontrolowanej grubości w zakresie uwięzienia kwantowego.

Omówienie wyników badań własnych Doktoranta kończy się podsumowaniem, które stanowi jedynie skrót przeprowadzonych badań, o których można było już przeczytać w streszczeniu. Szkoda, że Doktorant nie pokusił się w tym miejscu na krótkie, ale konkretne/perspektywiczne wnioski z poszczególnych prac, wytypowanie najważniejszych 2-3 osiągnięć i komentarza, co Jego odkrycia wnoszą dla naukowców zajmujących się syntezą z tego obszaru chemii. Proszę również, aby Kandydat podczas publicznej obrony ustosunkował się do moich pytań i uwag, które wynikają z czystej ciekawości i nie wpływają na znakomity odbiór rozprawy doktorskiej.

1. Uwaga ogólna: Autor dysertacji w odniesieniu do związków koordynacyjnych używa określenia „kompleksy”, czasem „związki kompleksowe”. Są to oczywiście od lat

WYDZIAŁ CHEMII

dr hab. Łukasz JOHN, prof. UWr
 Kierownik Zespołu Chemii Biomateriałów
 Zakład Technologii Chemicznej
 ul. F. Joliot-Curie 14
 50-383 Wrocław
 e-mail: lukasz.john@uwr.edu.pl

- używane określenia, choć Unia Chemii Czystej i Stosowanej zaleca stosowanie w odniesieniu do chemii nieorganicznej określenia związku/jednostki koordynacyjne (z ang. *coordination entities*).¹
2. Jaka jest opinia Doktoranta na temat potencjalnego wykorzystania otrzymanych materiałów? Szczególnie proszę o ustosunkowanie się do potencjalnych aplikacji nanokryształów ZnO o kontrolowanej grubości. Na jakie parametry może mieć wpływ grubość warstw przy wytypowanych przez Doktorantach zastosowaniach?
  3. Czy otrzymane związki koordynacyjne cynku można przekształcić do nano-ZnO innymi metodami? Jakie hipotetyczne metody można wziąć pod uwagę i jaka jest przewaga kontrolowanej hydrolizy nad innymi metodami przekształcania związków koordynacyjnych do tlenku cynku?
  4. Tlenek cynku może być również otrzymywany z innych prekursorów – jakich? Jaka jest zaleta zastosowanej przez Doktoranta metodologii, nad innymi rozwiązaniami znanymi w literaturze? Proszę w tym kontekście o ocenę roli ligandów „opłaszczających” nanocząstki ZnO?
  5. Do pełnej charakterystyki otrzymywanych układów Doktorant stosował m.in. badania rentgenostrukturalne z wykorzystaniem diamentowej komory ciśnieniowej? Jakich innych obserwacji dla podobnych układów, poza indukowanymi ciśnieniem przejść fazowych związanych z ruchem konformacyjnym pierścienie aromatycznych, można oczekiwać stosując tę bardzo specjalistyczną technikę? Dlaczego Autor uważa te zjawiska za interesujące?
  6. Jakie parametry syntezy chemicznej mają szczególny wpływ na reakcję ZnR_2 z proligandami *dipf-H* i *bza-H*? Jak Kandydat wykazał, w wyniku tych reakcji otrzymuje się mieszaniny różnych związków koordynacyjnych wymuszanych występującymi równowagami Schlenka. Jaka jest rola rozpuszczalnika w równowadze Schlenka? Czy jest możliwa kontrola tych równowag, aby spowodować ich przesunięcie w kierunku tworzenia konkretnego związku? Czy w tym kontekście wsparciem dla chemika eksperymentatora mogłyby być obliczenia chemiczne? Jeśli tak, to w jakim aspekcie? Jeśli nie, to dlaczego?

3/4

Odnosząc się do dorobku naukowego mgr. inż. Michał Terleckiego stwierdzam, że jest on wyróżniający. Doktorant jest współautorem 15, a nie 14 jak podaje w rozprawie, artykułów naukowych z listy JCR, o imponującym sumarycznym współczynniku wpływu równym 106,80 oraz jednego rozdziału w monografii. Warto pokreślić, że 3 spośród jego prac zostały wyróżnione okładką. Wyniki swoich badań prezentował na wielu międzynarodowych konferencjach (6 komunikatów ustnych i 7 plakatowych). Był kierownikiem grantu PRELUDIUM z Narodowego Centrum Nauki (NCN, nr rej. 2018/29/N/ST5/02377) oraz wykonawcą w 7 innych projektach finansowanych przez NCN i Fundację na rzecz Nauki Polskiej (FNP). Jest również beneficjentem prestiżowego stypendium START z FNP oraz Nagrody Zespołowej I Stopnia Rektora PW za osiągnięcia naukowe w 2019 roku.

Reasumując, po uważnej analizie przesłanej dokumentacji jestem przekonany, że Pan mgr inż. Michał Terlecki jest już ukształtowanym młodym naukowcem, podejmującym ciekawe

¹ "(...) In inorganic chemistry the term 'coordination entity' is recommended instead of 'complex'. (...)"
 (<https://goldbook.iupac.org/terms/view/C01203>)

WYDZIAŁ CHEMII

dr hab. Łukasz JOHN, prof. UWrocław
Kierownik Zespołu Chemii Biomateriałów
Zakład Technologii Chemicznej
ul. F. Joliot-Curie 14
50-383 Wrocław
e-mail: lukasz.john@uwr.edu.pl

kierunki badań i posiadającym wszelkie predyspozycje pozwalające na analizę wyników i wyciąganie trafnych wniosków naukowych. Piękno przeprowadzonych przez Doktoranta interdyscyplinarnych badań w moim subiektywnym odczuciu polega na zręcznym połączeniu wymagającej chemii metaloorganicznej i supramolekularnej z chemią materiałów funkcjonalnych. Odkrycia Pana mgr. inż. Terleckiego rzucają światło na sposób, w jaki druga sfera koordynacyjna wpływa na strukturę i reaktywność związków alkilocynkowych oraz w jaki sposób kontrolowane transformacje dają określone właściwości produktu. Za najważniejsze osiągnięcie Doktoranta uważam dowiedzenie, że kontrola architektury klastrów tlenku cynku, prowadzi do utworzenia dwuwymiarowych nanokryształów ZnO o skrojonych na miarę właściwościach, co potencjalnie toruje drogę nowatorskim ścieżkom reakcji i materiałom funkcjonalnym.

W podsumowaniu stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr. inż. Michała Terleckiego spełnia wymogi i warunki określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. "Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce" (Dz.U. z 2021 r. poz.478 z późn. zm.) stawiane pracom składanym przez osoby ubiegające się o stopień naukowy doktora i z pełnym przekonaniem wnioskuję o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów postępowania prowadzonego w Dyscyplinie Naukowej – Nauki Chemiczne. Ponadto stwierdzam, że w pracy doktorskiej Pan mgr inż. Terlecki przedstawił wybitne i wartościowe badania, które predestynują uznanie pracy jako wyróżniającej. Swoją propozycję szczegółowo, zgodnie z przyjętymi wymogami w Wydziale Chemicznym Politechniki Warszawskiej, uzasadniam w osobnym dokumencie.

WYDZIAŁ CHEMII

dr hab. Łukasz JOHN, prof. UWr
Kierownik Zespołu Chemii Biomateriałów
Zakład Technologii Chemicznej
ul. F. Joliot-Curie 14
50-383 Wrocław
e-mail: lukasz.john@uwr.edu.pl

Wrocław, 25.08.2023 r.

UZASADNIENIE WYRÓŻNIENIA

**rozprawy doktorskiej Pana mgr. inż. Michała Terleckiego
pt. „Alkilocynkowe pochodne amidyn jako prekursorzy klastrów oksocynkowych
i nanokrystalicznych form tlenku cynku”**

Po zapoznaniu się z całością przesłanej dokumentacji związanej z rozprawą doktorską Pana mgr. inż. Michała Terleckiego zwracam się z uprzejmą prośbą do Wysokiej Rady Naukowej Dyscypliny – Nauki Chemiczne Politechniki Warszawskiej o wyróżnienie niniejszej dysertacji.

W uzasadnieniu zwracam uwagę, że wyniki badań przeprowadzonych przez Doktoranta są wyróżniające na tle innych prac z podobnej tematyki. Autor dysertacji opublikował wyniki swoich badań w prestiżowych czasopismach ogólnochemicznych (*Dalton Trans.*, *Commun. Chem.*, *Chem. Eur. J.*), jak i materiałowych (*Adv. Funct. Mater.*) o wysokich współczynnikach wpływu, w tym jedna z nich (o najwyższym współczynniku wpływu) została wyróżniona okładką. Kandydat część swoich badań zrealizował w ramach pozyskanego finansowania w ramach grantu NCN PRELUDIUM, co należy stanowczo podkreślić. Ponadto, wyniki badań są niezaprzeczalnie istotne z merytorycznego punktu widzenia. Odkrycia Pana mgr. inż. Terleckiego rzucają światło na sposób, w jaki druga sfera koordynacyjna wpływa na strukturę i reaktywność związków alkilocynkowych oraz w jaki sposób kontrolowane transformacje dają określone właściwości produktu. Za najważniejsze osiągnięcie Doktoranta uważam, że wykazał iż kontrolowanie architektury klastrów tlenku cynku, prowadzi do utworzenia dwuwymiarowych nanokryształów ZnO o precyzyjnych właściwościach, co potencjalnie toruje drogę nowatorskim ścieżkom reakcji i materiałom funkcjonalnym oraz z pewnością będzie inspiracją dla innych wiodących grup badawczych na całym świecie.